

סיכום פעילות בחירום תחת "מלחמת חרבות ברזל" – הרשות לקידום מעמד האישה

מיד לאחר השבעה באוקטובר החלה הרשות בהיערכות והתאמה של פעילות הרשות למצב החירום. הרשות ביצעה מיפוי צרכים באמצעות חיבור אל השטח, ביקורים אצל תושבות העוטף המפונות, וגם באמצעות מושבי שולחנות עגולים בין מגזריים ומפגשי מעקב. התקיימו ביקורים אצל קהילות שפנו מבתיהן בעוטף ובצפון. נערכו ביקורים באתרים שונים וכן נערכה פגישה עם מנהלת תקומה וקוימו פגישות עם היועצות המקומיות לקידום מעמד האישה, נציגי קהילות ומתנדבים.

על מנת למפות את צרכי הנשים בכל המגזרים קיימה הרשות מושבים של שולחנות עגולים בחירום בנושא "נשים בחזית - צרכים ומענים לנשים בעת חירום". בשולחנות העגולים לקחו חלק כ-200 משתתפים ממשרדי ממשלה, השלטון המקומי, יועצות לקידום שוויון מגדרי ברשויות/מועצות וארגוני חברה אזרחית. הדיונים עסקו בהשפעה הייחודית של המלחמה – על כל השלכותיה החברתיות והכלכליות, על אוכלוסיית הנשים, ובכלל זה על האופנים בהם הן צפויות להיפגע ממצב החירום, החסמים העומדים בפניהן וההשלכות האפשריות, תוך התייחסות לצרכיהן של נשים מקבוצות אוכלוסייה שונות.

במסגרת השולחנות העגולים נדונו 6 תחומי ליבה: רווחה, מניעת אלימות, בריאות, חינוך, כלכלה ותעסוקה, והסברה ומודעות. בהמשך התקיימו מושבי תת-שולחנות עגולים שכוונו למגזרים ולתחומים ספציפיים - מגזר חרדי, מגזר ערבי, וגם 'שולחן עגול' רב מגזרי בנושא כלי ירי - בהשתתפות נציגות ונציגי משרדי ממשלה וארגוני חברה אזרחית. הרשות פעלה ליצירת שיתופי פעולה בין משרדי ממשלה וארגוני חברה אזרחית על מנת לייצר מענים מותאמים לנשים.

דיאלוג נוסף שיזמה הרשות הוא עם פורום בנות הזוג של משרתי הקבע ומשרתי המילואים להבנת האתגרים ויצירת חיבורים רלבנטיים מול גורמים ממשלתיים. בהמשך לכך הופצה קריאה לפעילות יזומה ליועצות לקידום מעמד האישה בקרב אוכלוסיות הנשים המוזכרות.

צוות הרשות נפגש גם עם חטופות ששבו ובני משפחתן ומשפחות של חטופות שמצויות בשבי החמאס. במסגרת הערכות הממשלה לקבלת השבות, פעלה הרשות למעקב ובחינה של הפרוטוקול הרפואי לקליטת השבים תוך התייחסות לשיקולים מגדריים בהיבטי בריאות ורווחה.

שיח נוסף שיזמה הרשות הוא עם נשות החללים ובני משפחתן, במסגרתו נעשתה העמקה לגבי הצרכים ואתגרים הקיימים. במיוחד עלה הקושי לחזור למעגל התעסוקה בתקופת הזמן הנדרשת כיום והצורך בשיקום וליווי תעסוקתי מותאם יותר. בהמשך לבחינה זו, יזמה הרשות הקמת צוות מקצועי בין משרדי לבחינת הצורך ב"תקופת התארגנות" לאשת חלל, המורכב מנציגי כל המשרדים והגופים הממשלתיים הרלוונטיים. מטרתו של צוות מקצועי בין משרדי היא להכיר לעומק את הצרכים והמענים הנדרשים לנשות החללים על מנת לקבוע את הזכויות עליהן יש להגן ב"תקופת ההתארגנות" (לדוגמה: ימי חופשה, הגנה מפיטורים, גמלה) ומשך התקופה. כמו כן יוכל לייצע

באילו תנאים ונסיבות יוענקו זכויות ל"תקופת התארגנות"?. צוות זה דן בנושא בימים אלה וטרם גיבש עמדתו.

הרשות רואה חשיבות רבה בבחינת השפעתו של מצב החירום על אוכלוסיות שונות של נשים בחברה הישראלית של נשים. במסגרת כך השתתפה מנהלת הרשות, גבי מירב שטרן בכנס ביוזמת השדולה למען האישה החרדית והדתית בכנסת, במסגרתו התקיים שיח פתוח לבירור צרכים ומענים בשיתוף שרות, חברות כנסת, נציגות ארגונים ונציגות ציבור.

כבר בתחילת הלחימה פתחה הרשות בקמפיין הסברה נשי בינלאומי במגוון שפות שמהותו שיתוף הקהילה הבינלאומית בזוועות שחוו נשים במתקפת הטרור ב-7.10 ודרישה חד משמעית לתגובת גינוי ברורה מכלל ארגוני זכויות הנשים בעולם, ארגוני זכויות האדם ובתי הדין הבינלאומיים. הקמפיין כלל סרטוני הסברה, תיעוד ופרסום עדויות נשים ועל נשים, כתבות ממוקדות נשים ברשתות זרות שונות וראיונות בינלאומיים.

בחודש דצמבר 2023 ארגון ה-OECD קיים ועדה מקצועית בנושא מגדר אשר התמקדה בנושא אלימות מגדרית ואלימות כלפי נשים. בוועדה השתתפו מנהלת הרשות וסגניתה לצד נציגות ממדינות שונות. מנהלת הרשות נאמה במליאת הוועדה, והתייחסה לאירועי האלימות המינית כלפי נשים ישראליות במהלך המתקפה האכזרית של חמאס נגד ישראל ב-7.10. השרה קיימה ראיונות עם מספר גופי תקשורת בינלאומיים, FOX, BBC, רשת CNEWS הצרפתית ועוד, במטרה להניע את הקהילה הבינלאומית לגינוי ונקיטת פעולות בעקבות הפגיעה חסרת התקדים בנשים ישראליות בשביעי באוקטובר.

בחודש אוקטובר 2023 הוציאה השרה פנייה למנגנונים בינ"ל בנושא פגיעה חמורה בזכויות נשים בעת מלחמה והפרה בוטה של המשפט ההומניטרי הבינלאומי. בחודש פברואר 2024 הוציאה השרה פנייה נוספת ליחידת הנשים באו"ם הקוראת לדיאלוג בונה בסכסוך.

בתאריך ה-26.2.2024 יזמה הרשות דיון בוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת בנושא תכניות המשרד לקידום מעמד האישה למען נשים בזמן מלחמת "חרבות ברזל".

בשבוע האישה אשר התקיים במרץ האחרון השתתף צוות מטעם הרשות בוועידה למען נשים ה-68 במטה האו"ם בניו יורק. אל מול שתיקת העולם העלו בדבריהן את הפשעים שנעשו נגד נשים בישראל בשבעה באוקטובר, וקראו להתנגד לטרור הרצחני של חמאס: לפעול לגינוי מוחלט ולקריאה לשחרור מידי של כל החטופות והחטופים.

בנוסף, בחודש מרץ התקיים במטה האו"ם בניו יורק אירוע מיוחד של מדינת ישראל בנושא "נשים כסוכנות שינוי בזמני משבר" זאת במסגרת הוועדה השנתית של הוועד לזכויות נשים של האו"ם (CSW), ולרגל יום האישה הבינלאומי, בזיקה לאירועי השבעה באוקטובר. האירוע, בהשתתפות השרה, שגריר ישראל באו"ם גלעד ארדן, חטופות ששוחררו ובהשתתפות נציגי חברה אזרחית עסק בהשלכות הטבח על נשים ישראליות והשמיע קריאה לשחרור מידי של החטופות שבשבי חמאס.

בתאריך ה- 4.3.2024 פורסם הסרטון "לעולם עוד", בו משתתפות צוות הרשות ונציגות ארגוני חברה אזרחית הפועלים לקידום זכויות נשים מהחברה הישראלית והופץ במסגרת מאמצי ההסברה והקריאה לכל נשות העולם וארגוני הנשים להכיר באלימות מינית של החמאס נגד הנשים הישראליות.

לציון הישגי הנשים בימים אלה לצד הנכחת האתגרים הקיימים צוין יום האישה הבינלאומי 2023 בנובמבר האחרון בטקס ממלכתי ביוזמת הרשות בבית הנשיא במעמד נשיא המדינה יצחק הרצוג ורעייתו הגברת מיכל הרצוג. הטקס היה בסימן "נשים מנהיגות ומובילות קהילות במלחמת חרבות ברזל". האירוע הוקדש לנשים מנהיגות הפועלות לטובת בניית חוסן קהילתי עבור נשים בעת החירום. במסגרת הטקס הציגו פעילות לחיזוק החוסן הלאומי נשות המילואים ומשרתי הקבע, קהילת היזמיות ונציגת משרד השיכון.

במישור המוניציפאלי, הרשות רואה את היועצות לקידום מעמד האישה הפועלות ברשויות המקומיות כמובילות מגמות שינוי מרכזיות ברשויות בעת שגרה לקידום מעמד האישה, מניעת האפליה והאלימות. בעת חירום פועלות היועצות כמנהלות חיוניות לצורך תיאום ותכלול צרכי אוכלוסיות הנשים ברשות המקומית, הבנת האתגרם וגיבוש מענים מותאמים לצרכי אוכלוסיות הנשים השונות בקהילה. עם תחילת הלחימה ליווה צוות הרשות גם כל אחת מהיועצות לקידום מעמד האישה ברשויות על מנת להבין את הצרכים והאתגרים שהן מתמודדות עמן הן ברמה האישית והן ברמה המקצועית ומכך להסיק אזורית וביחס לאוכלוסיות שונות. בהמשך למיפוי ולדיאלוג שנעשה, בנתה הרשות מודל פעולה אשר מהווה כלי עבודה ליועצות לשעת חירום. מטרת המודל הנה לסייע ליועצת למפות מחזיקי עניין רלוונטים באופן סדור על מנת שתוכל להגיע לקהל נשים גדול יותר בקהילה. המודל שנבנה הוטמע במסגרת הכשרות ליועצות ב 5 אזורים בארץ.

בנוסף, בחודשים הראשונים ללחימה וכחלק ממחויבות הרשות ליוזמת פעולות להעלאת מודעות, נערך מפגש הדרכה ליועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המקומיות ובמועצות האזוריות בשיתוף נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה במשרד הכלכלה והתעשייה בנושא חוק עבודת נשים במצב שיגרה ובמצב חירום, תוך פירוט הוראות השעה הרלבנטיות למצב החירום. כמו כן התקיים יום עיון בנושא "יוזמת קווים אדומים כמקרה בוחן להטמעת מודל עבודה בשעת חירום" אשר גובש בשיתוף פעולה מקצועי של הוועדה הבין משרדית לאלימות במשפחה במשרד הרווחה והבטיחות החברתי, איגוד היועצות לקידום מעמד האישה, מרכז שלטון אזורי ויוזמת "קווים אדומים" – שיתופים.

הרשות פועלת לדיאלוג מתמיד עם הנהלת האיגוד היועצות לקידום מעמד האישה ובמסגרת זו יזמה מפגש שמטרתו סיכום מצב שלושת חודשי הלחימה הראשונים והאתגרים שלוו להם.

מענה ראשון שהקימה הרשות יומיים מפרוץ המלחמה הוא מוקד סיוע ארצי לנשים, המאויש על ידי צוות הרשות, שנותן מענה מותאם לצרכים ולאתגרים של נשים בכל הארץ. המוקד טיפל בנושאי חינוך וצרכים מיוחדים, בנשים חד הוריות, במיצוי זכויות נשים בעבודה ובציוד לנשים שפונו מיישובי הדרום. כל הפניות נענו וטופלו, הן באמצעות חיבור לשטח על ידי היועצות לקידום מעמד האישה, והן על ידי חיבור בין הפונות ובין הגורמים המתאימים בממשלה. מהתפלגות הפניות שהגיעו למוקד הסיוע של הרשות נמצא כי הצרכים העיקריים בקרב נשים הם מיצוי זכויות (38%) וסיוע רגשי/נפשי (16%). על מנת לסייע במיצוי זכויות, קידמה הרשות הנגשה של מידע ייעודי לנשים במספר דרכים: ריכוז זכויות באמצעות דפי נחיתה ייעודים להפצה על ידי היועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המקומיות בעברית וערבית והקמת קטגוריה ייעודית לבריאות האישה באתר משרד הבריאות. כמו כן, יחד עם משרד ראש הממשלה יזמה הרשות הנגשה למידע ולזכויות הרלוונטיים לנשים באמצעות אתר "כל זכות". האתר מרכז במדור מיוחד את זכויות הנשים במשרדי הממשלה השונים בכל תחומי החיים, עם דגש מיוחד לתקופת הלחימה וההשלכות הנגזרות ממנה.

הרשות משתתפת בוועדות ממשלתיות אשר יש בהן להשפיע על נשים, על מנת לוודא כי יבחנו במסגרת הוועדות גם השלכות מגדריות.

בחודש אוקטובר 2023 השתתף צוות הרשות בדיון הוועדה המייעצת של המל"ל, זאת בהמשך להחלטת ממשלה מס' 1845 מיום 4.9.2022 לעניין הטמעת חשיבה מגדרית בגיבוש מדיניות ובקבלת החלטות במצבי חירום. הרשות הציגה את צרכי אוכלוסיות הנשים בהיבטים השונים והעלתה לדיון את חשיבות הייצוג ההולם לנשים בעמדות קבלת החלטות בתחומי החירום ושילוב הפרספקטיבה המגדרית בעת התוויית מדיניות בעת החירום ולאחריה.

בחודש נובמבר האחרון השתתפה מנהלת הרשות במועצה הלאומית לבריאות האישה. בדיון זה הציגה מנהלת הרשות בפני חברות וחברי הוועדה את הצרכים שעלו מן השטח לגבי מענים ייעודיים נדרשים לנשים בעת החירום בתחום הבריאות. יו"ר הוועדה הציגה את הצרכים שעלו בפני מנכ"ל משרד הבריאות על מנת שהמועצה תוכל לסייע ככל הניתן בקידום המענים הנדרשים. בחודש דצמבר 2023 השתתפה מנהלת הרשות בוועדת מנכ"לים בנושא הטבות למשרתי ומשרתות מערך המילואים שהוקמה במסגרת החלטת ממשלה 1441. במסגרת הדיון העבירה הרשות עמדתה, בהמשך למחקר שקיימה, באשר לבסיס לקטיעת שירות המילואים בקרב נשות מילואים, המניעים והחסמים והמלצות בנושא.

בעקבות תהליכי בירור ומיפוי הצרכים חלק מפעילות הרשות הוסבה לתת מענה לצרכים שעלו מן השטח. תכניות החירום המרכזיות תוקצבו בסכום של 30 מיליון שקלים, בתחומים של תעסוקת נשים, מעטפת רגשית והקמת קהילות.

בתחום תעסוקת נשים, הופעלה תכנית "שחר נשי" המקדמת תמיכה תעסוקתית ופרטנית לנשים מפונות. התכנית משותפת למשרד העבודה והרשות לקידום מעמד האישה, ומבוצעת באמצעות עמותת "בעצמי". התוכנית נבנתה במיוחד עבור נשים שפונו או התפנו מבתיהן בעקבות המלחמה, פעלה בכ-20 מוקדים שונים ברחבי הארץ החל מינואר 2024. תכנית "שחר נשי" פעלה במלונות וביישובי הביניים בהם שוכנו המפונות במסלול של 4 שבועות.

בתחום המעטפת הרגשית, קודמה תכנית מיוחדת לתמיכה בצעירות וצעירים שחווים קשיים פיזיים ונפשיים ובעיות של התמכרויות שונות בעקבות אירועי המלחמה, בשיתוף המשרד לפיתוח הנגב, הגליל והחוסן החברתי. מטרת התכנית היא לסייע לאלפי צעירות וצעירים שחווים קשיים פיזיים ונפשיים ובעיות של התמכרויות שונות בעקבות אירועי המלחמה, ובניית מעטפת כוללת באמצעות מתן כלים וטיפול על ידי צוותים מקצועיים, שיפעלו להקלת המצוקה של הצעירים ובניית חוסן אישי. הרשות העמידה את התקציב המיועד לנשים בתכנית זו.

למנהיגות נשית ולקהילות נשים תפקיד משמעותי בקידום שוויון הזדמנויות, העצמה ורווחה. מחקרים מדגישים את חשיבותן של מנהיגות נשית וקהילות נשים לצורך תמיכה חברתית, קידום בריאות ורווחה, העצמה ופיתוח מנהיגות, שיתוף ידע ופיתוח מיומנויות, העצמה כלכלית והנעת פעולות קולקטיביות והסברה. לכן קידמה הרשות בשיתוף עם משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי קול קורא בהיקף של שבעה מיליון ₪ שמטרתו פיתוח מנהיגות נשית באמצעות הקמת קהילות נשים ברשויות ומועצות מקומיות, לטובת חיזוק החוסן האישי והקהילתי באמצעות היועצות לקידום מעמד האישה. בניית קהילות נשים ברשויות מקומיות על פני תחומים שונים יכולה להיות דרך רבת עוצמה להעצים ולתמוך בתהליכי ההתפתחות האישיים והמקצועיים של כל אישה. הקול הקורא נמצא בהליכי כתיבה מתקדמים אך טרם פורסם.

הרשות פועלת לקדם החלטות ממשלה אשר מטרתה לעגן סמכות הרשות לייצר תמונת מצב על מצבן של נשים המציגה מידע, נתונים ופערי טיפול, לזהות מגמות וליצור מענה מותאם, אחוד ומגובש בתחום. זאת, תוך הגברת שיתוף הפעולה והתיאום הפנים ממשלתי, ועל מנת לבצע היערכות אסטרטגית מתואמת צופה פני עתיד בתחום המענים לנשים בשעת חירום. במסגרת כך החלטה זו תעגן סמכות הרשות לריכוז נתונים מהמשרדים השונים ביחס לנשים בהיבטים שונים בתקופות חירום. לצד מאמץ זה הפיצה הרשות בחודש יוני האחרון ריענון למדריך להטמעת חשיבה מגדרית בפרוייקטים ומדיניות בקרב משרדי הממשלה, הרשויות והמוסדות הציבוריים לשם הדגשת חשיבות שילוב שיקולים מגדרים בקבלת החלטות במיוחד בימים אלה.

כמו כן, הרשות פועלת לקיום דיאלוג מול אגפים רלוונטים במשרדי ממשלה האמונים על הנגשת זכויות בתחומים שונים, ופועלים בשיתוף מלא עם למען טיוב ושיפור הנגשת ואפשרות המימוש זכויות לנשים באוכלוסיות שונות בישראל.

הרשות פועלת לכתובת חוות דעת מגדריות לחקיקה, לקראת דיונים בממשלה ובכנסת ולטיוטות הצעות מחליטים המשפיעים על שוויון הזדמנויות גם בתקופת הלחימה. לדוגמה בחודש נובמבר העבירה הרשות למשרד העבודה הערות לתזכיר חוק הגנה על עובדים בשעת חירום (תיקון) (הוראת שעה – חרבות ברזל (התשפ"ד-2024), בחודש אפריל העבירה הרשות למנהלת תקומה חוות דעת הקוראת לשילוב פרספקטיבה רגישת נשים בהנצחת אירועי ה-07 באוקטובר, ומעת לעת פועלת הרשות להתייחסויות שוטפות לטיוטות החלטות הממשלה של מנהלת תקומה ומנהלת הצפון בהיבטים הנוגעים לנשים.

עוד פועלת הרשות להשתתפות בדיונים הרלוונטים בוועדות הכנסת ומעקב אחר הסוגיות שעולות על סדר היום. במסגרת זו לדוגמה בדיון לשם ציון היום הבינלאומי למאבק באלימות מינית באזורי סכסוך שהתקיים בחודש יוני בוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי הוקרן הסרט הדוקומנטרי "זעקות ואז שתיקה". בדיון נכחו נציגי משפחות חטופים וחטופות ודיפלומטים, בנוכחותם שיתפה מנהלת הרשות כי כל פניות הרשות לארגוני זכויות הנשים בעולם לא נענו. עוד הוסיפה כי הרשות קוראת לקהילה הביני"ל לא לעמוד מן הצד, להירתם ולהשקיע משאבים ומאמצים בהסברה. להשמיע את קולן של נשים שלא יכולות להעיד. בדבריה הדגישה כי הקהילה הבינלאומית נדרשת לגינוי חד משמעי ובלתי מסוייג של פשעי החמאס.

הרשות מתוקף תפקידה גם עורכת מעקב ובקרה באופן שוטף אל מול וועדות הכנסת בתחומי כלכלה, עבודה, רווחה ועוד המעלים אתגרים במענים ממשלתיים לציבור הנשים וזאת במטרה לתאם ולחזק חיבורים וממשקים בין גופים ציבוריים האמונים על תחומי פעילות הרשות לקידום מעמד האישה.